

La geografia i la cendra

Una de les curiositats que em provoca la lectura de novel·les de misteri és la relació entre la geografia i l'esperit. Entre el cos i la ment. Entre la terra i els ulls que la miren. Dit així, pareix molt ampul·lós, emperò si, després de prendre el vermut del diumenge amb unes olives, en una terrassa al sol, sota un tendal o un gran magnolier, emprenyats perquè el Banc d'Espanya afirma que no podrà recuperar ni tan sols una ínfima part dels diners públics usats per pagar els forats de la banca en temps d'especulació immobiliària, llavors, si hi parem esment, ens adonarem que sí, que existeix una relació íntima entre com mirem les coses de la nostra vida sentimental i material i el lloc on vivim. Hi ha llocs que proposen d'una certa distància entre el qui mira i allò que mira. Aquesta ha estat la impressió més fonda que m'ha produït la lectura de la segona novel·la de Sílvia Maians intitulada *Cendra*, ambientada a les terres dels Ports, entre Vall-de-roures, la vila d'Arnes i Horta de Sant Joan.

Si han tingut la sort de passejar-hi, amb el teló de fons dels Ports, muntanyes humanes, endarrerides com si algú les hagués empès cap a un horitzó retorçut per les pressions geològiques, digne de ser mirat. Si aneu al casal d'Arnes, amb una gran terrassa que mira cap als Ports, escoltareu parlar català d'una

Sílvia Mayans
Cendra

SÍLVIA MAYANS HA TROBAT EN ARNES UNA PERSPECTIVA PER ESCRIURE 'CENDRA'

manera meravellosa, i llavors potser tindran una lleugera idea de com un lloc sobre el món condiciona la nostra mirada.

Sílvia Mayans ha trobat en Arnes una perspectiva. Si miren la plana de Lleida en aquest dies de canícula

calitjosa –aquelles tardes inacabables de sol quan la calor i l'evaporació van desdibuixant el relleu precís de les cases, els perfils esborradissos de la ciutat, el relleu de les muntanyes– s'adonaran que Lleida no en té cap de perspectiva. Has de passejar per la Cerdera, per exemple, per entrellucar aquella planor mental asfixiada de Lleida, solcada pel brogit d'una autovia. És per aquesta planor que la Universitat de Lleida ha fet el cim de la seua biografia moderna al posar-se de cul al referèndum. És un símptoma més de la manca de perspectiva, de la ment plana, buida i arrasada pel sol. D'altra banda, és comprensible que sigui així: sense port, sense comunicació amb res ni amb ningú, sense burgesia activa, amb una classe dirigent esporuguida, presta a agafar un pardal i una llebre a la que salta, que no sap mirar, farcida de judicis morals en comptes de pensament crític, Lleida és una gran cassola que es cou a foc lent que no ha trobat cap novel·lista que n'expliqui el sentit, les misèries i la grandesa. Tot és tant críptic que res no es pot dir amb sentit. Per exemple, com és possible que Albert Sánchez-Piñol, que escrigué un molt notable *Victus* sobre el setge de Barcelona de 1714, passés com el gat per les brases pel setge anterior de Lleida, que fou tant o més mític que el de Barcelona? O com és que ningú no ha recordat, portat per un o altre esperit patriòtic, que Girona ha pujat a primera divisió i Lleida es cou en la bassa oliosa de la roentor dels caragols, salats i empebrats, que es couen al sol. Això sí, amb nectarines, préssecs grocs i paraguaians, i una cervesa San Miguel ben freda, dé la terra al món!